

Nr 630.

Av herr **Andersson** i Rasjön **m. fl.**, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition, nr 67, med förslag till lag angående rätt för Konungen att i vissa fall förordna om kreditspärr.

I Kungl. Maj:ts proposition nr 67 hemställs, att riksdagen måtte antaga ett förslag till lag angående rätt för Konungen att i vissa fall förordna om kreditspärr. Enligt den åtföljande lagtexten inträder denna rätt »då på grund av artikel 16 i akten för Nationernas förbund förbindelser av kommersiell eller finansiell art med viss främmande stat böra avbrytas eller förhindras». Lagen är avsedd att gälla utan tidsbegränsning.

Propositionen är föranledd av det genom Nationernas förbund inledda sanktionsförfarandet emot Italien och har närmast tillkommit i anslutning till en resolution av den s. k. adertonmannakommittén, vari framställes det önskemålet, att kreditspärren mot Italien ges en vidsträcktare omfattning och effektivare tillämpning än som garanteras av den i Sverige ingångna överenskommelsen med riksbanken och de till svenska bankföreningen anslutna bankerna.

Frågan huruvida och i vad mån de förpliktelser, som åvila Sverige i samband med ett sanktionsförfarande, böra föranleda särskilda lagstiftningsåtgärder har hittills icke varit föremål för någon riksdagens prövning. Från förbundets sida har emellertid framhållits, att medlemmarna böra vidtaga erforderliga förberedande åtgärder, särskilt i lagstiftningshänseende, för att på ett snabbt och effektivt sätt kunna medverka i eventuella ekonomiska sanktioner. Gjorda utredningar ha givit vid handen, att det för att täcka alla eventuella behov skulle erfordras en fullmaktslag, som åt Kungl. Maj:t gåve mycket vidsträckta befogenheter innefattande bland annat rätt att meddela föreskrifter av sådan natur, att de tilläventyrs förutsatte ändringar i grundlagen.

Vid sådant förhållande och enär en viss osäkerhet rått rörande innebörden av artikel 16, särskilt med hänsyn till de av förbundsförsamlingen år 1921 voterade men icke ikraftträdde ändringarna, har frågan om en *allmän* sanktionslag skjutits på framtiden. Föredragande departementschefen uttalar för sin del, att någon sådan icke heller för närvarande synes erforderlig. Denna uppfattning synes också ha fog för sig. En fullmaktslagstiftning, inbegripande alla de befogenheter, som kunna bli nödiga att tillgripa i samband med tillämpningen av ekonomiska sanktioner, skulle näppeligen stå i

god överensstämmelse med svensk konstitutionell sedvänja och torde med den snabbhet, varmed urtima riksdag numera kan inkallas, icke heller förestavas av något praktiskt behov.

Bortser man från detta alternativ återstår att pröva två olika utvägar, av vilka den ena innebär en beredskapslagstiftning av mera begränsad räckvidd, täckande de närmast till hands liggande eventualiteterna och möjliggörande vissa åtgärder från Kungl. Maj:ts sida av sådan karaktär att de snabbt kunna bringas i verkställighet, den andra att riksdagen från fall till fall fattar de beslut, som kunna visa sig erforderliga. Skäl kunna anföras för båda dessa förfaringsätt.

Genom det förstnämnda skulle vinnas bl. a., att en regering icke behövde lita uteslutande till sin administrativa behörighet vid avgöranden, vilkas konsekvenser alltid äro svåra att överblicka och till äventyrs kunna bli vittgående och allvarliga. Jämväl ett annat önskemål skulle med denna ordning bliva tillgodosett. Sanktionsåtgärder leda ofrånkomligt till mer eller mindre kännbara ingripanden i näringslivets rörelsefrihet. Dylika ingripanden böra enligt vår uppfattning baseras på riksdagens och regeringens samstämmiga mening och detta även i sådana fall, där folkrepresentationens medverkan icke är formellt påkallad.

För den andra utvägen talar framför allt den omständigheten, att riksdagen därmed beredes möjlighet att direkt taga ståndpunkt till ett visst sanktionsförfarande, som sannolikt kommer att växla efter den föreliggande situationens art. Det torde vara omöjligt att på förhand exakt ange, vilka åtgärder, som i framtiden komma att av förbundet rekommenderas, och lika omöjligt att förutse, med vilka befogenheter en regering då behöver vara utrustad.

Utan att uttala något bestämt omdöme om vilken ordning som är att föredraga, vilja vi här endast framhålla önskvärdheten av att båda alternativen underkastas en omsorgsfull prövning.

Emellertid synes det oss angeläget, att — vilket alternativ än må väljas — riksdagens medverkan icke inskränkes till ett en gång för alla givet legislativt bemyndigande. De förpliktelser, som åvila förbundsmedlemmarna i samband med ett sanktionsförfarande, äro visserligen av den art, att de icke kunna godtyckligt åsidosättas. Härav följer dock icke att en medverkan från Sveriges sida får en så att säga automatisk karaktär. Delade meningar ha gjorts gällande såväl beträffande förpliktelsernas omfattning som beträffande förutsättningarna för deras ikraftträdande. Situationen bör följaktligen bedömas från fall till fall, och landets ställningstagande i regel och där så utan svårare olägenheter låter sig göra bestämmas i samförstånd med riksdagen. Endast på så sätt kan säkerställas, att de med sanktionerna sammanhörande utrikespolitiska åtgärderna bli uttryck för en samlad folkmening. Inte minst med hänsyn till de påfrestningar, för vilka landets neutralitet i sådant sammanhang kan bliva utsatt, anse vi det nödvändigt, att riksdagen gives tillfälle att snarast möjligt pröva den situation, ur vilken sanktionsåt-

gärderna framgått. De omständigheter, som ovan antytts, synas oss tala för, att med sanktionspolitiken sammanhörande lagstiftning för närvarande ges allenast provisorisk giltighet.

Vi hemställa fördenskull,

att riksdagen för sin del beslutar, att den i Kungl. Maj:ts proposition nr 67 omförmälda lagen angående rätt för Konungen att i vissa fall förordna om kreditspärr av riksdagen antages att gälla till den 1 mars 1937.

Stockholm den 26 februari 1936.

Gustaf Andersson.

Ola Jeppsson.

Aug. Danielsson.

Ivar Österström.

Oscar Carlström.

Conrad Carleson.